

Закон за изменение и допълнение на Закона за държавния дълг

(обн., ДВ, бр. 93 от 2002 г.; изм., бр. 34 от 2005 г., бр. 52 от 2007 г., бр. 23 от 2009 г., бр. 101 от 2010 г., бр. 99 от 2011 г., бр. 103 от 2012 г., бр. 15 от 2013 г., бр. 50 от 2015 г., бр. 43 и 98 от 2016 г., бр. 91 от 2017 г., бр. 20 от 2018 г., бр. 86 от 2018 г., бр. 51 от 2022 г. и бр. 70 от 2024 г.)

§ 1. Създава се чл. 6а:

„Чл. 6а. (1) В съответствие с чл. 12, параграф 3 от Договора за създаване на Европейския механизъм за стабилност за всички държавни ценни книжа, емитирани след датата на въвеждане на еврото в Република България, с първоначален срок на падеж над една година, се прилагат едни и същи стандартизирани клаузи за колективно действие, одобрени от Икономическия и финансов комитет на Европейския съюз, в действащите им редакции. Клаузите за колективно действие дават възможност договорните условия на емитираните държавни ценни книжа да се променят по предложение на министъра на финансите, въз основа на решение на Министерския съвет. Клаузите за колективно действие са задължителна част от условията, при които се емитират държавните ценни книжа по изречение първо.

(2) При вземане на решение за промяна на договорните условия съгласно ал. 1, номиналната стойност на държавните ценни книжа, притежавани от бюджетни организации от подсектор „Централно управление“, от публични предприятия по смисъла на Закона за публичните предприятия или от други юридически лица, върху които държавата има доминиращо влияние, не се отчита при изчисляване на необходимите кворуми и мнозинства.

(3) Въз основа на решение на Министерския съвет министърът на финансите може да назначи лице, което да представлява държавата при провеждане на събрания и изготвяне на писмени резолюции при вземане на решения на притежателите на държавни ценни книжа.

(4) Министерският съвет взема решение за назначаване на агент по изчисляване на изискването за съвкупната номинална стойност на държавните ценни книжа в обращение при промяна на първоначално договорените условия на държавните ценни книжа.

(5) Информация относно действащите клаузи за колективно действие по ал. 1 се публикува на интернет страницата на Министерството на финансите. Всички покани, известия и друга информация във връзка с прилагането на клаузите за колективно действие се публикуват на интернет страницата на Министерството на финансите, на интернет страницата на Българската народна банка - за държавните ценни книжа, чиято регистрация се извършва от Българската народна банка, на интернет страницата на съответния централен депозитар на ценни книжа - за държавните ценни книжа, емитирани по различно от българското законодателство, и в „Държавен вестник“.

§ 2. Създава се чл. 16а:

„Чл. 16а. (1) Първични дилъри на държавни ценни книжа могат да бъдат лицензирани кредитни институции и инвестиционни посредници, които отговарят на изискванията по ал. 2, сключили са договор за първично дилърство с Министерството на финансите и които имат правото да участват директно на първичния пазар на държавни ценни книжа.

(2) Кандидатите за първични дилъри на държавни ценни книжа трябва да отговарят и на следните изисквания:

1. да участват регулярно на първичния пазар на държавни ценни книжа, като придобиват държавни ценни книжа в размер, определен в наредбата по ал. 9;

2. да съдействат за развитието на ликвидността и прозрачността на вторичния пазар на държавни ценни книжа, включително за активното им търсене и предлагане, с пазарен дял, определен в наредбата по ал. 9.

(3) Освен да изпълняват изискванията по ал. 2, при осъществяване на дейността си първичните дилъри на държавни ценни книжа са длъжни да:

1. поддържат твърди котировки на място за търговия по ред и начин, определени в наредбата по ал. 9;

2. предоставят достъпни услуги за търговия с държавни ценни книжа на първичен и вторичен пазар на своите клиенти по ред и начин, определени в наредбата по ал. 9;

3. предоставят регулярно или при поискване информация за държавните ценни книжа по ред и начин, определени в наредбата по ал. 9;

4. участват в консултации с Министерството на финансите по отношение на развитието на пазара на държавни ценни книжа и предоставят при поискване данни и информация по ред и начин, определени в наредбата по ал. 9;

5. спазват другите относими към дейността изисквания на наредбите по чл. 36.

(4) Договорите за първично дилърство се сключват за срок от една година и съдържат най-малко основните права и задължения на първичния дилър, условията, при които договарът може да бъде предсрочно прекратен, както и други съществени условия, уреждащи отношенията между първичните дилъри и емитента на държавни ценни книжа.

(5) Списъкът на първични дилъри на държавни ценни книжа се публикува на интернет страницата на Министерството на финансите.

(6) Първичните дилъри могат да бъдат допуснати до участие в системата по чл. 35, ал. 1, т. 2 при условията на наредбата по чл. 36, ал. 1.

(7) Първичните дилъри на държавни ценни книжа, които не са участници в системата по чл. 35, ал. 1, т. 2, трябва да бъдат участници в други системи на централни депозитари на ценни книжа, при условията на чл. 35, ал. 4 и наредбата по чл. 36, ал. 1.

(8) Министърът на финансите може да прекрати предсрочно договора по ал. 4, ако първичният дилър престане да отговаря на някое от изискванията по ал. 2 или 3 или наруши други задължения, произтичащи от договора за първично дилърство.

(9) Министърът на финансите издава наредба, с която определя реда и начина за наблюдение и оценяване на изпълнението на изискванията по ал. 2 и 3, реда, формата, критериите и сроковете за тяхното отчитане и реда за сключване на договори за първично дилърство.

(10) В случай на преобразуване на първичен дилър на държавни ценни книжа, правопреемникът придобива статут на първичен дилър на държавни ценни книжа, след съгласие на министъра на финансите по ред, определен в наредбата по ал. 9.

§ 3. Член 35 се изменя така:

„Чл. 35. (1) За изпълнение на агентските си функции Българската народна банка:

1. изгражда и организира система за провеждане на аукциони и подписки за продажба на държавни ценни книжа, участниците в която могат да бъдат първични дилъри на държавни ценни книжа, определени от министъра на финансите за едногодишен период по реда на чл. 16а, ал. 1;

2. изгражда и организира система за регистрация и сетълмент на държавни ценни книжа, която се състои от:

а) електронна система за регистриране и обслужване на търговията с държавни ценни книжа;

б) система за сетълмент на държавни ценни книжа, в която участват трима или повече участника въз основа на сключено с Българската народна банка споразумение с общи правила, гарантиращи изпълнението на задълженията, свързани с участието в системата;

3. предоставя информация на Министерството на финансите за финансовото състояние на първичните дилъри на държавни ценни книжа;

4. изпълнява други съвместно договорени дейности с Министерството на финансите.

(2) Българската народна банка води индивидуални сметки, отчитащи притежаваните от всеки участник в системата по ал. 1, т. 2, буква „б“ държавни ценни книжа, както и общи сметки за притежаваните от техни клиенти държавни ценни книжа.

(3) Българската народна банка издава по искане на участниците извлечение от сметките по ал. 2, което отразява размера и движението на притежаваните от тях и общо от техни клиенти държавни ценни книжа.

(4) Участниците в системата по ал. 1, т. 2 водят системи за регистрация на държавни ценни книжа, притежавани от техни клиенти, както и индивидуални сметки, отчитащи притежаваните държавни ценни книжа от тези клиенти.

(5) Участниците в системата по ал. 1, т. 2 могат да прехвърлят и държат притежаваните от тях и от техни клиенти ДЦК в централни депозитари на ценни книжа, при условията на директно участие на съответния депозитар на ценни книжа, по реда и начина, определени в наредбата по чл. 36, ал. 1.

(6) В случаите по ал. 5, от момента на регистрирането на притежаваните от участниците в системата по ал. 1, т. 2 и от техни клиенти държавни ценни книжа по сметки в централен депозитар на ценни книжа, за всички сделки и операции с тях се прилага законодателството, приложимо спрямо съответната сметка на съответния централен депозитар на ценни книжа.

(7) Условията и редът за участие в системата по ал. 1, т. 2 и за воденето на сметки за притежавани държавни ценни книжа се определят с наредбата по чл. 36, ал. 1.

(8) Участниците в системите по ал. 1, т. 1 и 2 незабавно уведомяват министъра на финансите и Българската народна банка за започнато срещу тях производство от компетентен орган във връзка с дейността им, в т.ч. за всяка мярка или решение, взети в резултат на такова производство.“

§ 4. В чл. 40в се правят следните изменения:

1. В ал. 1 думите „от 5000 до 20 000 лв.“ се заменят с „от 2 500 евро до 10 000 евро“ и думите „от 10 000 до 40 000 лв.“ се заменят с „от 5000 до 20 000 евро“.

2. В ал. 2 думите „от 10 000 до 40 000 лв.“ се заменят с „от 5000 до 20 000 евро“ и думите „от 20 000 до 80 000 лв.“ се заменят с „от 10 000 до 40 000 евро“.

§ 5. В чл. 40г се правят следните изменения:

1. В ал. 1 думите „от 5000 до 50 000 лв.“ се заменят с „от 2500 до 25 000 евро“ и думите „от 10 000 до 100 000 лв.“ се заменят с „от 5 000 до 50 000 евро“.

2. В ал. 2 от думите „от 10 000 до 100 000 лв.“ се заменят с „от 5000 до 50 000 евро“ и думите „от 20 000 до 200 000 лв.“ се заменят с „от 10 000 до 100 000 евро“.

§ 6. В чл. 40д се правят следните изменения:

1. В ал. 1:

а) в т. 1 думите „от 5000 до 20 000 лв.“ се заменят с „от 2500 до 10 000 евро“ и думите „от 10 000 до 40 000 лв.“ се заменят с „от 5 000 до 20 000 евро“;

б) в т. 2 думите „от 10 000 до 100 000 лв.“ се заменят с „от 5000 до 50 000 евро“ и думите „от 20 000 до 200 000 лв.“ се заменят с „от 10 000 до 100 000 евро“.

2. В ал. 2 думите „от 10 000 до 50 000 лв.“ се заменят с „от 5000 до 25 000 евро“ и думите „от 20 000 до 200 000 лв.“ се заменят с „от 10 000 до 100 000 евро“.

3. В ал. 3 думите „от 20 000 до 200 000 лв.“ се заменят с „от 10 000 до 100 000 евро“ и думите „от 40 000 до 400 000 лв.“ се заменят с „от 20 000 до 200 000 евро“.

§ 7. В чл. 41 се правят следните изменения:

1. В ал. 1 думите „от 5 000 до 10 000 лв.“ се заменят с „от 2500 до 5000 евро“ и думите „от 500 до 2000 лв.“ се заменят с „от 250 до 1000 евро“.

2. В ал. 2 думите „от 10 000 до 15 000 лв.“ се заменят с „от 5000 до 7500 евро“ и думите „от 1000 до 3000 лв.“ се заменят с „от 500 до 1500 евро“.

§ 8. В чл. 42 се правят следните изменения:

1. В ал. 1 думите „от 1000 до 5000 лв.“ се заменят с „от 500 до 2500 евро“ и думите „от 500 до 2000 лв.“ се заменят с „от 250 до 1000 евро“.

2. В ал. 2 думите „от 2000 до 10 000 лв.“ се заменят с „от 1000 до 5000 евро“ и думите „от 1000 до 2000 лв.“ се заменят с „от 500 до 1000 евро“.

§ 9. В чл. 43 се правят следните изменения:

1. В ал. 1 думите „от 5000 до 10 000 лв.“ се заменят с „от 2500 до 5000 евро“ и думите „от 500 до 2000 лв.“ се заменят с „от 250 до 1000 евро“.

2. В ал. 2 думите „от 10 000 до 15 000 лв.“ се заменят с „от 5000 до 7500 евро“ и думите „от 1000 до 3000 лв.“ се заменят с „от 500 до 1500 евро“.

§ 10. В § 1 от допълнителните разпоредби се правят следните изменения и допълнения:

1. В т. 7:

а) в буква „б“ абривиатурата „ДЦК“ се заменя с думите „държавни ценни книжа“;

б) в буква „г“ думите „съгласно Закона за публичните финанси“ се заличават;

в) създава се буква „е“:

„е) дейности, свързани с прилагане на клаузите за колективно действие, в т.ч. избора и назначаването на лице, което да представлява държавата при провеждане на събрания и изготвяне на писмени резолюции при вземане на решения на притежателите на държавни ценни книжа, както и избора и назначаването на агент по изчисляване на изискването за съвкупната номинална стойност на държавните ценни книжа в обращение.“.

2. Създават се т. 8 - 17:

„8. „Държавни ценни книжа“ са всички дългови ценни книжа, емитирани от министъра на финансите от името и за сметка на държавата.

9. „Първичен пазар“ е пазар, на който държавни ценни книжа се емитират и придобиват от инвеститори за първи път.

10. „Вторичен пазар“ е пазар, на който държавни ценни книжа се търгуват от инвеститорите след първоначалното им емитиране.

11. „Бюджетна организация“ е понятие по смисъла на § 1, т. 5 от допълнителните разпоредби на Закона за публичните финанси.

12. „Доминиращо влияние“ е понятие по смисъла на § 1, т. 2 от допълнителната разпоредба на Закона за публичните предприятия.

13. Подсектор „Централно управление“ е понятие по смисъла на § 1, т. 26 от допълнителните разпоредби на Закона за публичните финанси.

14. „Централен депозитар на ценни книжа“ е понятие по смисъла на чл. 2, параграф 1, т. 1 от Регламент (ЕС) № 909/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 23 юли 2014 година за подобряване на сетълмента на ценни книжа в Европейския съюз и за централните депозитари на ценни книжа, както и за изменение на директиви 98/26/ЕО и 2014/65/ЕС и Регламент (ЕС) № 236/2012 (ОВ, L 257 от 28 август 2014 г.).“

15. „Място за търговия“ е понятие по смисъла на § 1, ал. 1, т. 18 от допълнителните разпоредби на Закона за пазарите на финансови инструменти.

16. „Кредитни институции“ е понятие по смисъла на член 4, параграф 1, т. 1 от Регламент (ЕС) № 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година относно пруденциалните изисквания за кредитните институции и инвестиционните посредници и за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012 (ОВ, L 176 от 27 юни 2013 г.).

17. „Инвестиционни посредници“ са лица:

а) получили лиценз при условията и по реда на Закона за пазарите на финансови инструменти;

б) от друга държава членка, получили лиценз за предоставяне на инвестиционни услуги и за извършване на инвестиционни дейности съгласно националното си законодателство, въвеждащо Директива 2014/65/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 15 май 2014 г. относно пазарите на финансови инструменти и за изменение на Директива 2002/92/ЕО и на Директива 2011/61/ЕС (ОВ, L 173/349 от 12 юни 2014 г.).“

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 11. Лицата, включени в утвърдения от министъра на финансите списък на първични дилъри на държавни ценни книжа за периода 1 януари 2025 г. - 31 декември 2025 г., продължават да упражняват дейност за срока, за който са избрани.

§ 12. Изборът на първични дилъри на държавни ценни книжа за периода 1 януари 2026 г. - 31 декември 2026 г. се извършва по досегашния ред.

§ 13. Първото определяне на първични дилъри на държавни ценни книжа съгласно изискванията на чл. 16а от закона се извършва за 2027 г.

§ 14. (1) В шестмесечен срок от влизането в сила на този закон министърът на финансите издава наредбата по чл. 16а, ал. 9 от закона.

(2) В шестмесечен срок от влизането в сила на този закон министърът на финансите и Българската народна банка привеждат в съответствие със закона наредбите по чл. 36, ал. 1 и ал. 2 от закона.

(3) В шестмесечен срок от влизането в сила на този закон Българската народна банка привежда в съответствие със закона наредбата по чл. 36, ал. 3 от закона.

§ 15. В Закона за публичното предлагане на ценни книжа (обн., ДВ, бр. 114 от 1999 г.; изм., бр. 63 и 92 от 2000 г., бр. 28, 61, 93 и 101 от 2002 г., бр. 8, 31, 67 и 71 от 2003 г., бр. 37 от 2004 г., бр. 19, 31, 39, 103 и 105 от 2005 г., бр. 30, 33, 34, 59, 63, 80, 84, 86 и 105 от 2006 г., бр. 25, 52, 53 и 109 от 2007 г., бр. 67 и 69 от 2008 г., бр. 23, 24, 42 и 93 от 2009 г., бр. 43 и 101 от 2010 г., бр. 57 и 77 от 2011 г., бр. 21 от 2012 г., бр. 34, 61, 62, 95 и 102 от 2015 г., бр. 33, 42, 62 и 76 от 2016 г., бр. 62, 91 и 95 от 2017 г., бр. 7, 15, 20, 24 и 77 от 2018 г., бр. 17, 83, 94 и 102 от 2019 г., бр. 26, 28 и 64 от 2020 г., бр. 12 и 21 от 2021 г., бр. 16, 25 и 51 от 2022 г., бр. 8, 65 и 84 от 2023 г., бр. 70 и 72 от 2024 г. и бр. 54 и 67 от 2025 г.) се правят следните изменения:

1. В чл. 1, ал. 3 думите „регулирането на пазара на държавни ценни книжа и контрола върху сделките с тях“ се заличават.

2. В чл. 2, ал. 1 думите „поддепозитар на държавни ценни книжа“ се заменят с „участниците в системата по чл. 35, ал. 1, т. 2 от Закона за държавния дълг“.

§ 16. В Закона за особените залози (обн., ДВ, бр. 100 от 1996 г.; изм. и доп., бр. 86 от 1997 г., бр. 42 от 1999 г., бр. 19 и 58 от 2003 г., бр. 34 и 43 от 2005 г., бр. 30, 34 и 80 от 2006 г., бр. 53, 59 и 108 от 2007 г., бр. 100 от 2008 г., бр. 24 от 2009 г., бр. 101 от 2010 г., бр. 38 от 2012 г., бр. 15 от 2013 г., бр. 107 от 2014 г., бр. 50 от 2015 г., бр. 50 от 2016 г., бр. 105 от 2016 г., бр. 62 от 2017 г., бр. 65 от 2018 г., бр. 83 и 102 от 2019 г., бр. 8 от 2022 г., бр. 64 и 66 от 2023 г. и бр. 41 от 2024 г.) в чл. 18, ал. 4, думите „регистъра по чл. 35, ал. 1, т. 2 от Закона за държавния дълг или по съответните регистри по чл. 35, ал. 5 от същия закон“ се заменят със „сметката, водена в системата в чл. 35, ал. 1, т. 2 от Закона за държавния дълг или по съответните сметки при участниците, водени в системите по реда на чл. 35, ал. 4 от същия закон“.

§ 17. В Закона за пазарите на финансови инструменти (обн., ДВ, бр. 15 от 2018 г.; попр., бр. 16 от 2018 г.; изм. и доп., бр. 24 и 98 от 2018 г., бр. 17, 83, 94 и 102 от 2019 г., бр. 26, 28 и 64 от 2020 г., бр. 12 и 21 от 2021 г., бр. 16, 25 и 51 от 2022 г., бр. 8, 65, 66, 84 и 85 от 2023 г., бр. 70 и 79 от 2024 г. и бр. 49 и 54 от 2025 г.) чл. 227а, ал. 6 се изменя така:

„(6) Организирането и функционирането на системата за регистрацията и сетълмент на държавни ценни книжа в Българската народна банка се уреждат със Закона за държавния дълг.“

§ 18. (1) Параграф 1 и § 10, т. 2 относно § 1, т. 11, 12 и 13 от допълнителните разпоредби на закона влизат в сила след ратифицирането от Народното събрание и влизането в сила за Република България на Договора за създаване на Европейския механизъм за стабилност.

(2) Параграфи 4 - 9 влизат в сила от 1 януари 2026 г.

(3) Параграф 2 относно чл. 16а и ал. 7 влизат в сила в срок 18 месеца след влизането в сила на закона.